

A BANYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 12 K. | Félévre 6 K.

Negyedévre 3 K.

HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:

Dr. BISCHITZ BÉLA

Főmunkatárs:

CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VIII. KER., KENDER-UTCA 6. SZÁM.

Telefon-szám: 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A bányamunkások továbbképzése.

Az osztrák közmunkaügyi miniszter a legutóbbi napokban terjedelmes körrendeletet intézett a bányahatóságokhoz, melyben rámutatott annak szükségességére, hogy a bányamunkás-népeség értelmi színvonalának és gazdasági helyzetének emelése érdekében oly intézmények teremessenek és kifejlesztessenek, amelyek annak továbbképzésére alkalmasak; egyuttal pedig részletes és beható utasításokkal látta el őket ebből folyó feladataik sikeres megoldására.

Lehetetlen, hogy ez az intézkedés a hazai bányászat hivatalos és nem hivatalos vezetőit is gondolkodóba ne ejtse.

Kétségtelen ugyanis, hogy ma már nálunk is egyre növekszik a bányauzemeknek nemcsak terjedelme, hanem intenzitása is, valamint hogy ezek természetszerűleg sokkal nagyobb követelményeket támasztanak a munkások értelmességével és szakbeli tudásával szemben, mint a régi more patrio bányászok, amely helyenkint olyan munkásokat is termelt, akiket hatvan esztendő szolgálat után nyugbereztek.

Az is világos, hogy a munkáskérdés megoldásával járó bizonyos követelményeket nem lehet majd örökkön-örökké azzal elődázni, hogy bányamunkásaink értelmi színvonalát meghaladják, mert attól kell tartani, hogy ha ezt a színvonalat nem magunk emeljük kellő mértékben, hát majd mások fognak arra vállalkozni s abban már csak azért sem lesz köszönet, mert nem lesz módunkban befolyást gyakorolni arra, hogy ez az emelés helyes irányban s a munkások jól felfogott érdekében történjék.

Éppen azért mindenki, aki a hazai bányászat sorsát szíven viseli, csak azt kívánhatja, hogy azon az osztrák miniszteri körrendeleten nálunk is okuljanak, akiket illet. És e tekintetben nem hivatalos beavatkozásra gondolunk, mert hiszen bányahatóságainknak van elég egyéb, ugyancsak fontos dolguk, mintsem hogy szervezetünk reformálása előtt szakbeli tevékenységük körén kívül eső nevelési feladatokkal bajlódjanak. Inkább a vállalatok vezetőitől

várjuk e téren úgy a kezdeményezést, mint a megoldást, mert tudjuk, hogy ez nemcsak módjukban áll, de jóakarataik s érzékük sem hiányzik hozzá.

Az Országos magyar bányászati és kohászati egyesület kebelében már egyszer megindult volt az erre irányuló mozgalom s kétségtelen, hogy rövid idő alatt nagyban elősegíthetné a megoldást, ha bányavállalataink is hajlandóknak mutatkoznának arra, hogy az ott fölvetett, esetleg részletesen kidolgozandó eszméket megváltóítsák. Hogy pedig ez a hajlandóság nem hiányzik, mutatja, hogy egyik nagy bányavállalatunk már tett is kísérletet a felnőtt munkások oktatására az újabb fejlődésnek indult népakadémia keretében, mely szórakoztatva oktató formájában igen alkalmasnak látjuk arra, hogy a munkások tudásvágyát felköltse.

Az ilyesmi persze csak kezdet lehet, bár igen tág tere van s szinte öntudatlanul csempészi a hallgatók közé az ismereteket. Ha azonban az eredményt biztosítani akarjuk, rendszeres ismeretek terjesztésére kell törekednünk s különös körültekintéssel kell a gyakorlati szempontokat érvényre juttatnunk.

E tekintetben az osztrák miniszter körrendelete is kitünő szolgálatokat tehet.

Abból indul ki, hogy a bányamunkások védelmére célzó állami felügyelet nem oldhatja meg feladatát a bányauzem biztonságára és a munkások életét és testi épségét fenyegető veszedelmek elhárítására irányuló intézkedéseivel, ha a munkásokból hiányzik az értelmi fejlettség ahhoz, hogy ezen intézkedések eredményes voltát maguk is elősegítsék.

Ennek azonban az a feltétele, hogy egyrészt értelmiségük és szakbeli tudásuk színvonala emeltesse, másrészt, hogy anyagi helyzetük megjavítása és ezzel munkakedvük s energiájuk fokozódása előmozdítassék.

Ehhez képest szükségesnek mondja egy fiatalos munkások szakbeli oktatását, mint a megleteknek továbbképzését e téren, mivel ez alkalmas eszköz még arra is, hogy a munkásokat a bányamunka elhagyásától visszatartsa.

A fiatalok munkások szakbeli kiképzését az ismétlődő iskola feladatává teszi, míg a felnőttek továbbképzésére szaktanfolyamokat, nagyobb területen szétszórta üzemeknél vándortanítást ajánl, melyek elsősorban a bányamunkával járó veszedelmek elhárítására célzó bányarendőri szolgálati szabályok beható ismertetése mellett az egészségügyi szabályokat és egyéb munkásvédelmi kérdéseket ölelhetnének fel. Ezt könyvtárak és olvasótermek berendezése egészítené ki.

Kiterjeszkedik azonban a munkások jólétének egyéb feltételeire is, mert amily fontos rájuk nézve saját kiképzésük, éppoly nagyfontossággal bír gazdaságuk helyes vezetésének megalapozása, melyet a bányamunkások leányainak megfelelő oktatásával akar elérni s. azért háztartási, főző és varróiskolákat ajánl, melyek azokat takarékos gazdálkodásra, ruhák készítésére és kijavítására, valamint a gyermekek gondozására oktatják.

Mindezek nagy gyakorlati haszonnal járó eszmék, melyeket annyi könnyebben valósíthatnának meg bányavállalataink, mert legtöbbször maguk tartanak fenn iskolákat, melyek keretében műszaki tisztviselők s orvosaik közreműködésével különös intézmények nélkül is ily irányba terelhetnék a munkások és hozzátartozóik kiképzését s erre a célra igen alkalmas irodalmunk is van a Litschauer-féle, felőröknek készült kis könyvtárban, melynek anyagát nem volna nehéz a célnak megfelelően megszerezni s egy-egy vegytani, meg fizikai kísérlettel, valamint vetített képekkel kiegészíteni, míg a háztartási, főző- és varróiskolák berendezése ott, ahol iskola és kisdudó van, semmiféle különös nehézségbe nem ütközhetik. Azt kell hinned, hogy minden bővebb fejtegetés nélkül is minden szakember rögtön tisztában lesz azzal, hogy mekkora fontossága van és lehet még ennek a kérdésnek hazai bányászatra s ha bármelyikük megteszi az első lépést e téren, csakhamar önérettel mondhatja majd a magyar bányászat, hogy hatósági ösztökélés nélkül is megtette, amivel nemcsak munkásainak, hanem önmagának is tartozik.

Kamarai jelentések

az ország bányászatáról és kohászatáról.

Az ország kereskedelmi és iparkamarái nagy részt elvégezték adatgyűjtési munkájukat és az utóbbi hetekben sorra napvilágot látnak a kamarai jelentések, amelyekből az ország bányászatáról és kohászatáról is érdekes, eddig nem ismert adatokat meríthetünk. Lapunk ezen számában megkezdjük a kamarai jelentések méltatását s alább adjuk az aradi kamarának a bányászatról és kohászatról közreadott bő ismertetés lényegét.

A kerület keleti részében már régi idők óta folytatott vasbányászat terén nevezetesebb változás

a múlt évben nem történt. Ujabb kutatásokat természetesen a múlt évben is szünet nélkül végeztek, de újabb vasbánya megnyitásáról nem tudunk. Arad megyében a Wenckheim Frigyes gróf menyházai és restyiratai bányatelepén aknázták ki a vastartalmu érceket és szállították az uradalom kohótelepeire feldolgozás végett. A termelés nagyságáról nincsen adatunk. — Sokkal nagyobb mértékben foglalkoznak a vasérc felszínre hozásával a hunyadmegyei vasbányákban, amelyek között a legrégebb és legnagyobb az államkincstár tulajdonában levő gyalári bányatelep. Ennek múlt évi termelése meghaladja a millió métermázsát. A termelt nyersanyagot a vajdahunyadi olvasztókban dolgozták fel. Vaskőfejtéssel foglalkozott még a Kaláni bánya- és kohóreszvénytársaság alsóteleki vaskő-bányatelepe, amely 1872 óta áll fenn. A termelt 600.000 métermázsá vasércet a részvénytársaság gyártelepére viszik, ahol kiolvasztás után a fémot öntvények készítésére használják. Kisebb vasbánya van még a hunyadmegyei Zám közelében, amely csak 1906 óta működik. A termelés mennyiségéről nincs adatunk; az ércet még ez ideig nem olvasztották ki és az egész üzemnek különben kísérleti jellege van.

A többi nemtelen ércek közül különösen a réz után kutattak, de mind ez ideig valami nagyobb eredményt elérni nem sikerült. Rézbányáink között egyedül a hunyadmegyei, Zám mellett levő, almaseli rézbánya bír nagyobb fontossággal. E bányát a kilencvenes években fedezték fel; azóta már erősen feltárták és az eredmények igen kedvezőek. A bánya működésére káros befolyással volt mindaddig az a körülmény, hogy a termelt ércet nem tudták értékesíteni. Ez különben az egész magyarországi fém-bányászatnak közös baja. E baj elhárítása céljából a bánya részvénytársasága, valamint az ehhez tartozó Dobsinai magy. bánya r. t. és az Erdélyi rézművek r. t. a »Magyar rézművek r. t.« név alatt egyesültek. Maguk fogják az érceket feldolgozni és így remélik, hogy nagyobb sikert érhetnek el. Rézérc fejtésével foglalkoztak még a dévai járásban Formádia község határában, de csakis kisebb mértékben, egyelőre mintegy próbaképen. A Magyar-belga bányarészvénytársaság ellen, amely a Déva mellett levő rézbányában csak nem régen kezdte meg működését, a múlt évben csőd nyitotta meg és így működését beszüntette.

A Vajdahunyad-gyalári helyi érdekű vasút r. t. birtokában levő Vajdahunyad város és Zalasd község határában fekvő dolomitbánya változatlan viszonyok között működött. A bányában 1902 óta dolgoznak; a múlt évben 352.951 métermázsá és 10.386 köbméter dolomit ércet fejtettek, amelyet Vajdahunyadra és Gyalárra szállítottak.

A kerület egyetlen olombányája a hunyadmegyei Nagymás község határában van. 1907-ben nyitották meg, feltárni azonban csak a múlt évben kezdték. A termelés ez ideig még csekély.

Kénkovand bánya kerületünkben mindössze kettő volt a hunyadmegyei kazanesdi és tererő-i. A kazanesdi kénkovand bányatelepen, amely a »Felsőmagyarországi bánya- és kohóipari részvénytársaság« budapesti cég tulajdona, a múlt évben mintegy 100.000 métermázsá kénkovandot termeltek. A nyersterményt a telepen a gyárak rendelkezései szerint darabos, koczka, durva és finom liszt minőségűre osztályozzák, illetőleg dolgozzák fel egy Kar-

lik-féle ingó rostán, egy Hopf-féle kötörön. A termelt anyagot kénsav gyártására, vegytechnikai gyárakban műtrágya, dinamit és cellulozé készítésére használják. A bánya áruforgalma 28.585.94, pénztári forgalma pedig 63.844.18 kor. volt. Az évi mérleget 4.257.20 korona veszteséggel zárta. A területi kénkovand bánya szintén a »Felsőmagyarországi bánya- és kohómu részvénytársasága« tulajdona, az alsókénesdi állomástól 11.5 km. távolságban van és csak 1906-ban kezdték feltárni. A fejtés által nyert kénkovand mennyiségét még ez ideig nem határozták meg.

A nemes fémek közül kerületünkben aranyat és ezüstöt bányásznak, még pedig a nagyági m. kir. és társulati bányatelepen, a rudai, valeámai és muszári bányákban, valamint az »Első erdélyi aranybánya« telepein. E bányák minden szűkséggel a legközelebbesben el vannak látva és kerületünk legnevezetesebb bányatelepei közé tartoznak. Az aranytermelés tulajdonképeni középpontja Brád, amelynek hatalmas zuzóiban gyűjtik össze a bányák aranyérc termelését. A nagyági magy. kir. és társulati bányamű mult évi viszonyai ismét nagyon kedvezőtlenek voltak. A termelt nyers ércből kaptak 90.2788 kg. aranyat (2.0429 kg.-mal többet, mint 1907-ben); 204.6000 kg. ezüstöt (109.8814 kg.-mal kevesebbet, mint 1907-ben); és 7.3345 kg. rezet (30.9635 kilogrammal kevesebbet, mint 1907-ben). Az arany beváltási ára 296.114.35 korona, ami 7.300.80 koronával több, mint amennyit 1907-ben kaptak. Az ezüstöt 17.462.99 koronáért váltották be, míg az elmúlt évben 32.745.72 koronáért. A rézért 955.49 koronát kaptak, az 1907. évi 8.072.92 koronával szemben. A bányatelepen 583 munkás dolgozott.

A rudai, valeámai, bárzai aranybányák a »Rudai 12 apostol bányatársulat« birtokában vannak. Teljesen modern vezetés alatt 1884. év óta dolgoznak bennük. Rendszeres bányaművelés által a mult évben 1553.136 kilogramm nyers aranyat kaptak, amelynek beváltási díja 3.497.349.49 kor. volt, vagyis egy kg. nyersanyagért 2251.80 kor. —

A muszári aranybánya szintén a »Rudai 12 apostol bányatársulat« tulajdonát képezi. Tökéletesen berendezve, a bánya 1889. év óta működik. Rendszeres bányaművelés által az elmúlt esztendőben 160.534 kilogramm nyers aranyat találtak, amelyért a kir. fémbeváltó hivatalnál 349.327.84 koronát kaptak, vagyis egy kilogrammért 2176.04 koronát. E bányákban összesen 2400 munkás dolgozott.

Az »Első erdélyi aranybánya társulata« birtokában négy hunyadmegyei bányatelep van: Toplicja, Füzesd és Tresztia, Boicza, valamint Felső-Kajanel községek határában. A Toplicja melletti bányában 4—5 tonna zuzóércet hoztak felszínre rendszeres bányászás és fejtés által. Egy tonna ára 14—16 kor. volt. Az olvasztott arany grammjának értéke 220—250 fillér között váltakozott. A Füzesd és Tresztia határában levő telepen rendszeres bányászás és fejtés útján 100 tonna zuzóércet nyertek, amelynek ára tonnánként 14—16 korona. Az olvasztott arany grammjáért ugyanannyit kaptak, mint az előbbi helyen. Itt ezüstöt is bányásztak. A Boicza község mellett levő arany- és ezüstbányában 14.200 tonna zuzóércet termeltek; a felsőkajaneli arany- és ezüst bányatelepen pedig 100 tonnát.

Aranybánya van még a hunyadmegyei algyógyi járásban levő Porkura község közelében, ahol a

»Kisálmás-porkurai arany-ezüst bányatársulat« már 1892. év óta hozza felszínre a belkereskedelem tárgyát képező aranytartalmu pyritet. Fejtés által mintegy 5000 tonna pyritet termeltek, amelynek értéke tonnánként 10 korona. Kár, hogy a bánya a legközelebbi vasuti állomástól, a zalatnaitól, mintegy 26 kilométer távolságban van.

Szénbányászattal kerületünkben igen nagy mértékben a hunyadmegyei Zsilvölgyben foglalkoznak, még pedig a kir. kincstár, a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat, az Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya részvénytársaság és a Felső-zsilvölgyi kőszénbánya társulat. A »Salgótarjáni« 1895-ben vette meg örök áron a »Brassói bánya és kohó r. t. petrozsényi kőszén bányáit és ugyanekkor hasonló értebe vette a bányakincstár zsilvölgyi kőszénbányáit is. Ez utóbbi szerződés azonban a mult évben megszűnt és ismét a magy. kir. szénbányahivatal vette át a bányák kezelését. Ugyancsak a »Salgótarjáni« vezetése alatt áll a Felső-zsilvölgyi kőszénbánya társulat szénbányája is. Így tehát a szénbányászatot voltaképen a kir. kincstár, a Salgótarjáni kőszénbánya r. t. és az Urkány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya r. t. üzi. Nem számítjuk ide a Rudai 12 apostol bányatársulat cebei (Kőrösbánya közelében levő) szénbányáját, mert ennek összes termelését, amely a mult évben 11.057 tonnára rugott, saját üzemeik részére fordítják.

A Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat saját zsilvölgyi bányái Petrozsény, Petrilla, Livazény, Alsó-Barbatyán-Iszkrony, Zsilvajdej, Vulkán, Lupény, Urikány községek határában fekszenek. A bányák mult évi termelése, a társulat vezetése alatt álló felsőzsilvölgyi kőszénbánya termelésével együtt 11 millió métermázsát tett ki. A társulat szeni az ország legkiválóbb minőségű szénfajtái közé tartoznak. Piacra viz osztályozva gőzcséplő-gép és gőzke fűtésére alkalmas darabos és kockaszén, gyári kazánfűtésre alkalmas dió, durva és aknaszén, továbbá körkemence fűtésre való apró szén, valamint kovácszén is. Minthogy pedig, amint többszöri elemzés által kimutatták, a petrozsényi bányák mintegy 6000—6600 calorikus értékű szén is produkálnak, ezért az itt termelt szén gyorsjáratu mozdonyok fűtésére is használhatják, amivel a külföldi szénbehozatalt lényegesen apasztani lehet. A termelt szénmennyiségből kivitelre is jut; az értékesítés különösen a romániai piacokon történik. A hunyadmegyei bányákban több mint ötezer munkás dolgozik.

Az Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya részvénytársaság a Lupény környéki bányák feltárását 1891-ben kezdte és lassanként az évi termelést a mult évi 4.500.000 métermázsáig fokozta. A lupényi szén szintén igen kiváló minőségű és e mellett nagyon jó koksztot is szolgáltat. A lupényi szén használhatósága országszerte ismeretes és nagy mértékben hozzájárul a külföldi szénnek hazánkba való kiszorításához. Utóbbi időben légszuszgyártáshoz is használják, amely célra eddig nagyobbára idegen szén alkalmazták. A szén egyszersmind kokszyártásra is alkalmas, aminek következtében a társaság kokszyárat épített, amely a mult évben 18.000 tonna koksztot, 1000 tonna kátrányt és 350 tonna kénsavas ammoniumot termelt. A szén értéke 4.500.000, a koksze, amely kohócélokra is igen megfelelő, 460.000, a kátrányé 40.000, a kénsavas ammoniumé 100.000 koronára rug. A termelvény nagy

részét a belföldön értékesítették, de a szénből és kocszból Romániába, a kénsavas ammoniumból Ausztriába is jutott. A szállításra nagyon békésül hatott, különösen az őszi hónapokban észlelt kocsihiány. A bányatelepen mintegy 3000 munkás dolgozott, de ez sem volt elég; a munkáshiányon folytonos munkástoborzás által igyekeztek segíteni, de nagyon kevés eredménnyel. A munkások átlagos napi bére 3-20 korona. A társláda, amelynek vagyona körülbelül 500.000 koronára rug, minden tekintetben kiválóan felszerelt kórházzal rendelkezik és azonkívül gőz- és kádfürdőket tartalmazó fürdőháza is van.

✂ HAZAI HIREK ✂

A Rimamurányi tőkeemelése. Az ország egyik leghatatalmasabb bányaiipar-vállalata a Rimamurány-Salgótarjáni vasmű részvénytársaság július hó 12-ére rendkívüli közgyűlést hívott össze oly célból, hogy 15 millió korona névértékű elsőbbségi részvény kibocsátásával tőkét ily lényegesen emelje. Igazi meglepetésszámba ment ez a tőkeemelés. Nem azért, mintha azt kellene hinnünk, hogy egy hatalmas, gazdag iparvállalat nem szorul arra, hogy a pénzpiacot igénybe vegye. Sőt ellenkezőleg, inkább azt kell vallani, hogy minél hatalmasabb méretekben működik valamely iparvállalat, annál erősebben van idegen tőkére utalva. Abban tehát, hogy a Rimamurányi 15 millió koronát akart beszerezni, meglepő nincs. De igenis meglepő a beszerzés módja. Mert ez a tőkeemelés elsőbbségi részvények alakjában történt volna, amelyek 5% fix kamatozásban és 1% felülosztalékban részesülnének. A dús gazdag Rimamurányi tehát 6%-ot fizetne a forgótőkéért. Mert az új tőke nem befektetések céljából szereztenék be, hanem azért, hogy függő tartozásokat kifizessen. Hát ma többre került a tartozása 6%-nál? Nem hiszszük. És ezért kissé misztériózus lett volna ez a tőkeemelés.

* * *

Az a nagy kavarodás, amit a tervezett tőkeemelés jogosan felidézett, mindenestre azzal a jó eredménnyel járt, hogy egyelőre a tőkeemelés elajándékozott, amint ezt az igazgatóság következő szűkszavú jelentése igazolja:

Tekintettel arra a téves magyarázatra, amelyen az igazgatóság indítványa elsőbbségi részvények kibocsátására régi és komoly részvényesek körében találkozott és attól az óhajtól vezéreltetve, hogy régi idők óta az igazgatóság és a részvényesek között fenálló összhang, amelynek a vállalat jórészt mai virágzását is köszöni, meg ne zavartassék, az igazgatóság elhatározta, hogy az elsőbbségi részvények kibocsátására irányuló indítványát visszavonja. A július 12-ikére összehívott rendkívüli közgyűlés tehát elmarad.

* * *

Az Értékpapirkereskedők Egyesületének válaszmánya az egyesület összlésének a következőben számolt be a Rimamurányi részvény-emisszió elleni mozgalom tárgyában: A válaszmánya a múlt ülés határozatához képest közbenjárt a nagy pénzügyintézeteknél s mindenütt a legnagyobb előzékenységgel találkozott. Beadványt intézett a tőzsdetanács-hoz, mely beadvány azonban a tőzsdetanács mai ülése elé már nem került, mert időközben a Rima sérelmes emissziós javaslatát visszavonták és így az egyesület beadványa tárgytalanná vált. A Rima-ügy rendkívül gyors és a közérdekeknek teljesen megfelelő megoldása köszönhető részben annak a határozatos és lelkes fellépésnek, melytel elsősorban Sándor Pál országgyűlési képviselő és Ullmann Adolf, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója súlyt és jelentőséget adtak a mozgalomnak. Az ülés elhatározta, hogy Sándor Pálnak és Ullmann Adolfnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz s erről Sándor Pált küldöttségileg, Ullmann Adolfot pedig, ki már külföldön tartózkodik, sügönyileg üdvözli. Végül jegyzőkönyvi köszönetet szavaz báró Madarassy-Beck Gyula és Székely Ferenc tőzsdetanácsosoknak, kik az egyesületet céljaik elérésében teljes önzetlenséggel és energiával támogatták.

Harminc éves találkozó. A rozsnyói gimnáziumnak 30 évvel ezelőtt végzett növendékei július első napjaiban találkozóra jönnek össze. A találkozón jelen lesz az intézet akkor végzett növendéke, *Wahner* Aladár miniszteri tanácsos is.

Munkaszüneteltetés a dománi bányákban. A dománi bányaszerencsétlenség után megindult vizsgálat súlyos feladatok elé állította a Szab. Osztrák-Magyar Államvasutársaság budapesti igazgatóságát. Oly viszonyok elé, amelyek az üzemek ügyszólván teljes szünetelését eredményezhetik. Ugyanis tekintettel e bányák veszedelmes voltára, elrendeltetett, hogy minden egyes méter előhajtás után meg kell állni, hogy nyomban új furólyukat furjanak. E furólyuknak 7. m. hosszúságúnak kell lennie. Tehát m.-kénti előhajtás után egy-egy 7. m. hosszúságú lyuk furandó a képződő gázfeszültség erősségének megállapítására. Mihelyt ez a feszültség óránként elér egy légköri nyomást, a munka haladéktalanul beszüntetendő, mígcsak alább nem száll a feszültség. Hogy az üzemnek mekkora hátráltatása ez az elővigyázati rendszabály, mutatja az is, hogy az egyik elővájás már május vége óta szünetel, mert a képződő gázfeszültség mindig meghaladja az egy atmoszféra nyomást. Céllirányosnak mutatkozott tehát az, hogy ezek a bányák újabb alapos szakértői szemlének vetteszenek alá. Mint értesülünk, már a közeli hetekben meg fog történni ez a szakértői szemle és pedig

— mivel hasonlóan veszedelmes bányák csak Angliában és Belgiumban vannak — előkelő angol és belga szakértők bevonásával.

Az állami szénbányák központi igazgatósága a pénzügyminiszterium Fortuna-utca részében nyert elhelyezést. Az igazgatóság helyiségei az épület földszintjén, a jobb és baloldalon vannak, 9 teremnek is beillő szobában. A hivatal beosztása azonban így is szűkös, mert itt kapott helyet az egész adminisztratív és kezelő személyzet. A szénelárusító osztály ügyeit dr. Láng Mihály és Vatyai Gyula ellenőrök látják el. Az igazgatóság július 1-én költözött át helyiségébe s ugyanakkor kezdte meg működését. Itt említjük meg, hogy egyes lapoknak az a híre, mintha az állami kőszénbányák termelésének eladását egy bécsi cég budapesti képviselőjének adták volna bérbe, nem felel meg a valóságnak. A szén elárusítását a központi igazgatóság maga fogja végezni.

A trónörökös kőszénbányája. Ezen a címen lapunk legutóbbi számában jelentettük, hogy a Pécsvárad környékén dr. Böckh Hugó selmezbányai professzor által fölfedezett szénterület kiaknázására új kőszénbánya-társaság van alakulóban. Erre vonatkozóan illetékes helyről annak közlésére kértek föl bennünket, hogy a hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. A tény csupán az, hogy egy igen előkelő konzorcium kutatásokat végeztet Pécsvárad környékén. A konzorciumban magyar előkelőségeken kívül kiváló osztrák politikai és társadalmi személyiségek is részeseek.

A Salgótarjáni kőszénbánya r. t. új részvényei. A budapesti áru- és értéktőzsde tőzsdetanácsa elrendelte, hogy a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság által ujonnan kibocsátott 20.000 darab, egyenkint 200 korona névértékű részvény folyó évi június hó 28-ik napjéig déli tőzsdéjétől fogva a tőzsde hivatalos árjegyzőlapjában lajstromoztassék és jegyeztessék. Ezen részjegyekből 10 darab egy kötés. Minthogy a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság az ezen új részjegyekre teljesítendő befizetések után az 1910. évi december 31-ig számítandó 5 százalékos kamatot az ideiglenes részvényigazolvány birtokosának 1910. évi december 15-ikén, utólag megtéríti, a vevő az átvétel alkalmával a tényleg befizetett összeg után a mindenkori részletbefizetési határidő utolsó napjától az átvétel napjáig járó 5 százalékos kamatot az eladónak megtéríteni tartozik. Együttal közzhírré teszi a tőzsdetanács, hogy a végleges részvények kiadásáig ideiglenes részvényigazolványok adatnak ki, amelyek a részvények helyett szállíthatók. A szállítás alkalmával a még be nem fizetett részletek az árfolyamból levonandók.

Bosnische Kohlenindustrie A.-G. Una in Agram céggel Zágrábban 3 millió korona alaptőkével egy új bányavállalat alakult. Egyelőre 2 millió korona névértékű részvényt bocsátottak ki. A társaságnak Ljeslaui és Devestki Bosna-Noví kerületben

vannak kőszénbányái. A részvénytársaság igazgatósági tagjai a következők: Baubachy István nagybirtokos Zágráb, Paskjevich-Cikara, a zágrábi kamara titkára, Schwarz Antal zágrábi kereskedő, Schwarz János eszéki csendőrkapitány, dr. Lovisjoni Giuseppe gradiskai orvos és Marianovich Stanko bosna-novi-i földbirtokos.

Handlova. A Nyugatmagyarországi kőszénbánya R. T. handlovai bányáiban — mint értesülünk — serényen folynak a berendezési munkálatok. A feltárások folyamatban vannak; egymásután emelik a különböző épületeket. Magának a Handlovához vezető vasutvonalnak is már a legközelebbi napokban tartják a közigazgatási bejárását. A határnap pontosan még nincs megállapítva.

Új munkarend az osztrák magyar államvasutársaság bányáiban. Az osztrák-magyar államvasutársaság krassószőrényi bányáiban új munkarendet léptettek életbe, amely okot szolgáltatott arra, hogy a munkások sztrájkba lépjenek. A sztrájk azonban, mint ismeretes, a munkások kudarcával végződött s a társaság még kedvezőbb munkarendet állapíthatott meg. Az új munkaszakok beosztása a következő: A bányamunkások eddig reggeli 4, déli 12 és esti 8 órakor szálltak a bányába, az új munkarend szerint pedig a beszállási idő reggeli 6, délután 2 és esti 10 óra. Ez újabb munkarendet a bányafelügyelőség főleg azért honosította meg, hogy a munkások állandó, intenzív felügyelet alatt legyenek.

A Nyugatmagyarországi kőszénbánya rt. megalakulását most már a cégjegyzékbe is bejegyezték. Eszerint a vállalat tartama határozatlan időre terjed. Alaptőkéje tudvalevően 10.000.000 korona, mely 50.000 db. egyenként 200 korona névértékű, névre szóló részvényre oszlik. A részvények 25, 50, 100, 200, 300, 400, 500 és 1000 darabonként összesíthetők oly módon, hogy az összesített darabokról, az egyes darabok folyószámának kiténtetésével, egy címlel és szelvényív állíttatik ki. Az igazgatóság 6—12 tagból áll. Az alakuló közgyűlésen az igazgatóság tagjaiként megválasztottak: Bisteghi Rudolf dr. Chorin Ferencz, Frischmann Jakab Frigyes, dr. Löv Tivadar, Reimann Lázár, Singer Zsigmond és Szende Lajos, kiknek ebben a minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. A cég érvényes jegyzéséhez szükséges, hogy a bárki által irt vagy a bélyegzővel előnyomott cég alá két igazgatósági tag, vagy egy igazgatóság; tag és egy cégjegyzési jogosultsággal felruházott hivatalnok nevét írja, ugy azonban, hogy míg Bisteghi Rudolf, dr. Chorin Ferencz, Frischmann Jakab Frigyes, dr. Löv Tivadar, Reimann Lázár és Szende Lajos igazgatósági tagok lesznek, a két aláírásnak legalább egyikét a nevezettek valamelyikének kell teljesíteni.

Abrudbánya—Brád. A brádvidéki világhírű aranybányákra nézve fontos új vasut létesítése még mindig csak az előmunkálatoknál tart. A kereskedelemügyi miniszter Mandel és Révész budapesti vállalkozó cégnek a Tordától—Abrudbányáig tervezett h. é. vasutvonal *Abrudbánya állomásától* az aradi és csanádi egyes vasutak *Brád állomásáig* vezetendő keskenyvágányu

gőztüzemű helyi érdekű vasútvonalra az 1907. évi május hó 3-án 34213. sz. a. kelt rendelettel kiadott és a múlt évi június hó 11-én megújított előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára megújította.

Mázsaesküdti állás. A rónaszéki m. kir. sóbánya-hivatalnál, 800 korona fizetéssel, megfelelő személyi pótlékkal, természetbeni lakással, avagy törvényszerű lakpénzzel, 30 m³ tűzifa és 50 kgr. sójárándósággal dotált mázsaesküdti állás van üresedésben. Kiszolgált és igazolvánnyal ellátott katonai altiszteknek kizárólagos elsőbbségi igényük van. Pályázati határidő július 23.

A Kőolajfinomítógyár r.-t. e hó 28-án tartotta rendes közgyűlését őgróf Pallavicini Ede elnöklésével. Az elnök megemlékezett arról a súlyos veszteségről, amely a társaságot báró Kronfeld Zsigmond igazgató-sági tag elhunytával érte, aki a társaság megalapítása óta, amelyben neki is nagyrésze volt, kimagasló képességeivel és gazdag tapasztalataival a vállalat fejlesztésében állandóan közreműködött. A közgyűlés az elhunyt kiváló érdemeit jegyzőkönyvében megörökítette. Az 1908—1909. évi üzletszakra vonatkozólag előterjesztett mérleg az értékesítési tartalék szokásos javadalmasítása után a megelőző évi nyereségáthozat betudásával 1,057.823 kor. 95 fillér tiszta nyereséget tüntet föl. A közgyűlés elhatározta, hogy részvényenkint 10 kor., azaz 5% osztalékban kifizetessék és 702.204 kor. 97 fillér új számlára vitessék át. Az igazgatóságba új tagul Neurath Lajost választották meg. A felügyelő-bizottságba Beer Arnoldot választották meg új tagul s újra megválasztották a régieket.

Budapesti fémöntő és rézhámormű céggel Budapesten gyár alakult 100,000 korona alaptőkével (500 db, 200 koronás részvény). Az igazgatóság tagjai: Kornfeld Vilmos és Dienenthal Ottó. A felügyelő-bizottság tagjai: Gelléri Mór, Soltész Adolf, Kornis Adolf és Dienenthal Vilmos.

A Magyar belga fémipar r.-t. legutóbb tartott közgyűlésén, mint előre jeleztük, Ludwigh Gyulát, a máv. nyugalomba vonult elnökgazgatóját beválasztották az igazgatóságba s az ezt követő igazgatósági ülésen a részvénytársaság elnökgazgatójává választották. Hogy ez a választás mennyire szerencsés megoldás volt, felesleges hangoztatnunk, csupán annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy az új rezsím a vállalat üzleti életében jelentős és kedvező változásokat fog előidézni.

A Magyar kőszénbánya és márványipar-társaság (Galandauer testvérek és társai) mányoki márvány-megmunkáló gyártelepének építési márványlapokat és faragványokat, oszlopokat, lépcsőfokokat, márványdísz-tárgyakat, sirköveket és egyéb márványkészgyártmányokat előállító üzeméga részére a kereskedelemügyi minis-ter az állami kedvezményeket az üzembehelyezéstől számítandó 10 évre biztosította.

Szénforgalom. A magyar királyi államvasutak vonalai mentén fekvő kőszénbányák a június hó 6-tól jun. hó 12-ig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 10.163 kocsirakomány szenet adtak fel; 1605 kocsirakományal többet, mint az előző héten, és 734 kocsira-

kománnyal többet, mint a múlt év hasonló (június 7-től június 13-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1693 vasuti kocsit raktak meg: 267 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Bulgária bányászata. A bulgáriai társulatoknak az a főtörekvése, hogy a bányavállalatok megfelelő üzem tőkével láttassanak el, mindeddig még kevés sikerrel jár, miután ugy a belföldi, valamint a külföldi tőke sem volt hajlandó ezen vállalatokban tevékeny részt venni tekintettel arra, hogy az eddigi kísérletek nem sok eredménytelenséggel bíztattak és egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy az érdeklődést felkeltse. Stara Zagora kerületben Malo Gradiste és Lozen községek környékén elterülő mintegy 500 hektárnyi bányatelep kiaknázására például egy bécsi cég szerezte meg az engedélyt, ahol réz-, ólom- és ezüstérc található Ezenkívül Isremetz mellett miként hírlik, egy német és osztrák tőkepenzemből álló vállalat ólom- és ónércet tartalmazó bányatelepeket vásárolt; az itt előforduló ércek nagy mennyiségben lesznek kiaknázhatók.

A német bányamunkások szakszervezete évi közgyűlést tartott Eisenachban. Tagjainak száma 112.530 s 737 fiókja van. A két legutóbbi esztendőben 70 sztrájkja volt, melyekben 15.131 tagja vett részt s 164.348 Mka volt a kiadása. A szervezet vagyona 2.816.944 Mk. — A közgyűlés a kollektív szerződések kérdésében egyhangulag elfogadta a határozati javaslatot, melynek értelmében tekintettel arra, hogy a munkások a bányászásban egyáltalán semmiféle befolyást sem gyakorolhatnak, a bér- és munkaviszonyok szabályozására, miután a bányavállalatok azokat a munka- és szolgálati rendszabályokban egyoldalulag szabják meg: ezen rendszer megváltoztatásának legjobb módja, a kollektív szerződések kötése, amely éppen azért előmozdítandó. Hoztak még határozatot a birodalmi munkásbiztosítás, a munkakamarák és a bányatörvény tárgyában.

Új szénbánya a krajnai-horvát határszélen. Laibachból jelentik, hogy a közeli Dschermblben egy konzorcium alakult a krajnai—horvát határszélen levő gazdag széntelepek kihasználására. A vállalatban főképen osztrák tőkepenzesek vannak érdekelve, akik az új bányatelepek exportálását minél előbb meg akarják kezdeni.

✂ TALÁLmányok ✂

Bányagázjelző készülék. A bányagázok és gázömlések önműködő jelzésére már többféle készüléket szerkesztettek. Legtöbbje tulkomplikált és drága, van ugyan köztük egyszerűbb is, ez azonban egyéb hátrányai miatt nem vált be. A készülék a platinaszivacsnak azon az ismert tulajdonságán alapszik, hogy a hydrogen hatására felmelegszik (a legtöbb bányagáz valamint a világító gáz sok hydrogént tartalmaz). A platina közelében vagy oly tárgyat helyezünk el, amely a hő hatására erősen kitér, vagy olyat, amely könnyen meggyuladt és elszakad, a kitérés vagy szakadás által egy villamos csengő kontaktusa zárul s a csengő megszólal. Minthogy

azonban a melegedés által könnyen felrobbanhat a veszélyes gáz is, az egész készüléket sodronyhálóval kell körülvenni, a háló viszont a gáznak a platinához való szabad áramlását akadályozza. A készülék tehát nem elég érzékeny s csak elkésve jelzi a gázt. Egy budapesti gyáros a készüléket úgy alakította át, hogy a sodronyháló csak abban a pillanatban veszi körül a platinát, amikor a platina mellé helyezett szál meggyuladt. A gáz tehát szabadon érheti a platinát.

Engedélyezett szabadalmak. 44349 lajstromszám. Böhmer Ágoston mérnök és gépgyáros Magdeburgban. Eljárás és készülék mérlegek, fölvonók villamos üzemű tolópadjainak önműködő járathatóságára. V/f. oszt. 1908 febr. 12. — 44350. lajstromszám. Ig. Gridl cég Wienben. — Hidraulikus görgősármoly. Vd/3. oszt. 1908 máj. 19-én. Elsőbbsége 1907 márc. 12-től kezdődik. — 44351. lajstromszám. Jungner Ernst Waldemar cég Kneippbadenben. — Gázelem éghető és más alkalmas redukálható anyagok energiájának elektromos árammá való átalakítására. VII/g. oszt. 1908. ápril 9-én. — 44352. lajstromszám. Kovács István kir. adótárnok Enyingen. Elektromotor. VII/g. oszt. 1907 szept. 14. — 44353. lajstromszám. Koellner Anton gyáros Neumühlenben. Ujtások sűrűn folyós olajnak és gépkenőzsírnak tisztítására szolgáló készülékeken. XI/g. oszt. 1908 febr. 22. — 44358. lajstromszám. Wiechmann Ferdinánd Gerhard chemikus New-Yorkban. — Eljárás képlékeny, félszilárd és szilárd anyagok előállítására. IVh/1. o. 1908. március 31. — 44359. lajstromszám. L'Acétylène dissous du Sud-Est, Sociéte Anonyme cég Marseillenben. — Eljárás és berendezés forrasztó készülékben a gázáram szabályozására. II/h. oszt. 1908 ápr. 23. — 44363. lajstromszám. Pauling Curt kereskedő Leipzig-Lindenauban. — Eljárás rozsdásodás ellen védő szer előállítására. IVh/1. oszt. 1908. jun. 9. — 44364. lajstromszám. Sefčík Vincenc fémöntő Wienben. — Berendezés a fémtartalomnak fémöntődék szemetjéből és hulladékaiból való visszanyerésére. XVI/g. oszt. 1908 máj. 23-án.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Uj szénosztályozó Lupényban. A marheggi gépgyár, amely két évvel ezelőtt szénmosót és szénosztályozót létesített az Urikány-Zsilvölgyi magyar kőszénbánya r.-t. lupényi telepén, a társaságtól most egy 20 óránként 1000 tonna szolgáltatású új szénosztályozó létesítésére kapott megbízást. Ezt az új művet a legmodernebb felszereléssel még a folyó évben fogják üzembe helyezni.

Uj dokkok Fiumében. A fiumei kikötő mai terjedelmének és felszerelésének elégtelensége miatt sok panasz merült már föl. Különösen mióta a Dokk-rész-

vénytársaság fölszámolt és a tulajdonát képező két uszódokkját külföldre eladta, szükségesnek mutatkozott új dokk beszerzése. A fiumei Danubius-hajógyárban készül is már egy villamos üzemre berendezett nagy uszódokk, 1 és fél millió korona költségen, melyet legközelebb vízrebocsátanak. Mihelyt ez elkészül, egy kisebb, 45 m. hosszú és 2250 tonna emelőképességű uszódokkot fognak építeni a fiumei kikötő részére. A kettő együtt 6000 tonna sulyu hajók dokkolására lesz alkalmas. Ezentúl hát nem kell majd külföldi kikötőbe vinni tengeri hajóinkat, ha szükségessé válik rajtuk kisebb-nagyobb javítás, avagy csak egyszerű tisztogatás.

Harc a petroleumtröszt ellen. Az amerikai petroleumtröszt amerikai, európai, sőt magyarországi káros működéséről már több ízben volt szó. Rockefellernek ez az alkotása sulyos válságba kergette a magyar petroleumipart is. Igaz, hogy ennek nem ártott ez a lecke, mert az amerikaiak versenye előtt a kartell veszedelmes munkája igen sulyos nyomokat hagyott a magyar petroleumüzletben, de azért a petroleumipar megérezte az amerikai versenyt. Ausztriában már törvényjavaslat készült a konkurrens letörésére és valószínű, hogy nálunk is rendezni fogják a dolgokat. Igen érdekes, hogy amíg nálunk csak most van szó arról, hogy ráncba szedik az amerikai versenytársat, addig Amerikában már komolyabb formában lépnek föl a tröszt tulajdonosaival szemben. Mississippi állam kerületi ügyésze a közigazgatási bírósághoz beadványt intézett, amelyben kéri, hogy adjon ki rendeletet, mely a Standard Oil társaságnak egyáltalában megtiltja, hogy Mississippi államban üzleteket kössön. Együttal kéri, hogy a Standard Oil társaságra Mississippi állam trösztellenes törvény alapján 11 millió dollárnyi büntetést seabjon ki.

✂ SZAKKÉRDÉSEK. ✂

Sodronykötélpálya vagy bányavasút. (Válasz.) Hogy a kérdésre abszolút biztossággal számszerűleg válaszolhassunk, szükséges volna, hogy a naponként szállítandó mennyiséget és a pontos pályaviszonyokat ismerjük, könnyen nyújthatunk azonban tájékoztatást a nélkül is. A bányavasút építési költségei nem kedvezőtlen viszonyok között körülbelül 25—30.000 koronát tesznek ki km.-ként, a sodronypályáé, ha faszervezeti felépítményekkel létesül, km.-ként kb. 35—38.000 koronát. Ezen utóbbi költségek kb. 50 vagon napi teljesítményre vonatkoznak és bármilyen terrainviszonyok között is közelítőleg változatlanok, míg a görpálya építési költségei kedvezőtlen viszonyok mellett az adott összeg 1.5-2-szeresére emelkedhetnek. Ha tehát csakis azt vesszük figyelembe, hogy a görpálya hossza 8 km. volna, a légvonal pedig 4 km., a sodronypálya hossza nem tehet ki 6 km-t, hanem maximum 5 km-t, feltéve, hogy egyenes irányban vezethető, ami hacsak nagyobb laképületcsoportok felett nem halad, mindig lehetséges, az építési költségek a legrosszabb esetben is egyenlők. Másként áll azonban az eset a szállítási költségekkel. Míg a sodronykötélpálya fentartási költségei elenyészően csekélyek (2—3%-ka az építési költségeknek), a kezelést, a fel- illetve lerakó

Találmányokat szabadalmaztat és értékcsé; védjegy és mintataltimat ki
eszközöl az összes államokban

PATAKY VILMOS hites szabadalmi ügyvivő
BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3. * Telefon 89—22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112
— PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kalsersgracht 209. —

állomásokon 2—2, illetve nagy teljesítmény mellett, 3—3 ember könnyen végzi és a pálya üzemét az időjárás egyáltalán nem befolyásolja, addig a görpályánál a fenntartási költségek (talpfacszerelés, kavicsolás és töltésjavítás) évenként és km-ként legalább 2—3000 koronát igényelnek, a kezelésre napi 40—50 vaggon teljesítmény mellett legalább is 10—12 ember szükséges és emellett az üzem biztonsága nagyban függ az időjárás viszontagságaitól, amennyiben erős havazás, sőt nagy eső is kiszámíthatatlan forgalmi zavarokat okoz. Ha már most figyelembe vesszük, hogy a fent megadott görpálya építési költségekben nem szerepel a mozdonyok beszerzési ára, továbbá hogy a görpályánál több csille van állandóan üzemben, mint a kötélpályánál, minek folytán a görpályánál a csille-többlet árát is kalkulálni kell, különösen pedig arravaló tekintettel, hogy szén szállításáról van szó, mely anyag épen télen a legrosszabb időjárás szakában örvend a legnagyobb ipari és házi fogyasztásnak és így esetleges üzemzavarok a jelen esetben kétszeresen kellemetlenek, másrészt azonban ezen időszakban a forgalmi akadályok görpályánál hófúvás folytán naponta előfordulhatnak és elkerülhetetlenek, csakis a sodronykötélpálya jöhetne tekintetbe. Ugy sodronykötélpályákról mint bányavasutakról is számos értekezés jelent meg, de ezek külön-külön taglalják speciális feladatukat, nem összehasonlítók és a kérdés megvilágítására nem alkalmasak.

Hol vannak nickelbányák Magyarországon? Válasz. A bányászatnak ez az ága Magyarországon aránylag rendkívül lényegtelen. Nickelbányák Magyarországon csak Dobsinán vannak. — B.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

R. és K. Budapest. A közleményt közöljük. Jövő számunkban közreadjuk.

U. M. Budapest. Mai számunkban megtalálja a választ. Egyébiránt legcélszerűbb volna, ha ebben az ügyben *Gunszt Félix* magánmérnökhöz (Budapest, VII., Damjanich-utca 36) a. fordulna, aki éveken át legnagyobb hazai bányavállalataink szolgálatában állott és így a felvetett kérdésekre autentikus tapasztalati adatok alapján nyújthat felvilágosítást.

K. G. Dobsina. A vasérc kivitel kérdése még sokáig napirenden lesz. A kereskedelemügyi miniszter aggodalma jogosult volt. A tarifális kedvezmények megszüntetésével sok munkás kenyérkereset nélkül marad. A vasérc kivitel a múlt év első negyedében 1,86.275 métermázsra volt, míg az idén 1,430.623 métermázsra emelkedett. Szóval havonta 814 waggonnal többet exportáltunk, mint az elmúlt esztendőben.

R. D. Budapest. Nincs igaza. A magyar bányavállalkozásoknál a hazai ipar mindenkor elsőbbségben részesül. Sajnos, vannak olyan fölszerelések, amelyeket ez idő szerint Magyarországon még nem készítenek. Természetes, hogy ily módon sok millió megy ki a külföldre. Feljajdulása cseppet sem indokolt.

Réselőgép iránt érdeklődők figyelmébe!

Az utóbbi időben tendenciózus hírek keringtek arról, hogy az Eisenbeis-féle 6091. számú osztrák szabadalom már nincs érvényben.

Mint hogy ezen híreknek eredetét nem sikerült megállapítani, ezen az uton figyelmeztetünk mindenkit, aki oszlop-réselőgépek iránt érdeklődik, hogy az Eisenbeis-féle réselő- és hasítógépre vonatkozó 6091. számú osztrák és 21482. számú magyar szabadalom igenis érvényben van és ezen szabadalom bitorlása, és pedig úgy az ilyen gépek eladása, valamint használata is bíróságilag — amennyiben tudatosan történik büntető bíróságilag — üldözendő cselekményt képez.

Az Eisenbeis-féle 121798. számú törzsszabadalomba ütköző emeltyűgépek vagy egyéb réselő- és hasítógépek forgalomba hozatala és használata, ha ezek a gépek nem is ütköznek sem az osztrák 6091., sem a magyar 21482. számú szabadalomba, a gyártási országban bíróságilag, esetleg büntető bíróságilag üldöztetik.

Osztrák-magyar bank.

Az Osztrák-magyar bank minden részvénye után az 1909-iki első félévre (60. osztalék-szelvény) az alapszabályok értelmében járó

Huszonnyolcz korona

összegű osztalék f. évi július 1-étől fogva az Osztrák-magyar bank bécsi és budapesti főintézeteinél, valamint összes fiókintézeteinél kifizettetik.

Folyó évi október 1-étől fogva a nevezett fő- és fiókintézeteknél az Osztrák-magyar bank részvényeihez

uj szelvényivek

szolgáltatnak ki. Ezek felvétele végett a szelvényutalványok jegyzék kíséretében nyújtandók be, a mely jegyzék számára az űrlapok ingyen adatnak ki.

Budapest, 1909. évi június hó 24-én.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK:

Popovics
kormányzó.

Heinrich
főtanácsos.

Pranger
vezértitkár.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Tisztelettel kérjük azon tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetésük jul. 1-én lejárt, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap küldésében fennakadás ne történjék.

DIGESTOL

□ Kitünő hatású emésztő por □
gyomor- és bélbajoknál.
Az emésztést elősegíti, a székletét szabályozza. Orvosi kitünőségek által kipróbálva és ajánlva. Ára egy doboznak **2 korona.**

Készíti: **GLÜCK REZSŐ** gyógyszerész
gyógyszertár a „Fehér galambhoz”
BUDAPEST, VI., Hungária-körút 93. sz.
Kapható minden gyógyszerárban.

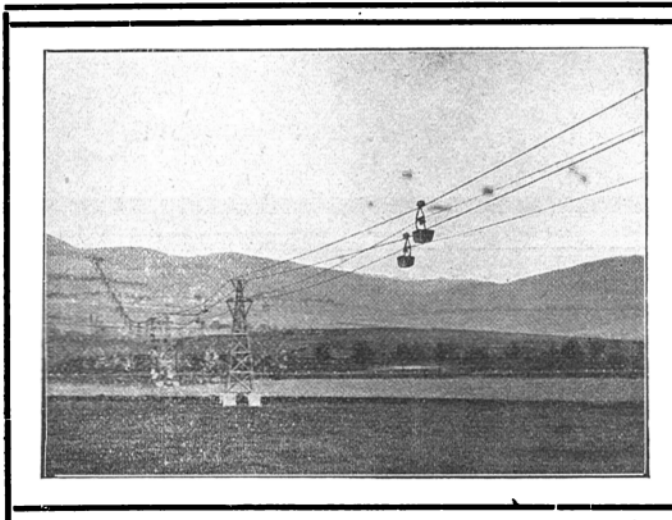

Rendeléseknél

sziveskedjék

„A Bánya”

hirdetésére hivatkozni.

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS., SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA

SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFIELD

== ÉPIT: ==

Sodronykötélpályákat, Vég nélküli kötél- és Koepe-Heckel rendszerű elektromos függővas- láncvontatású szállító- szállítógépeket, vit lá- utakat minden teljesít- berendezéseket. Vag- ka t, rakodóbe- ményre és nagyságban. gonrendező telepeket. rendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:

Gunszt és Székely

BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. * Telefon 161—34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Takarékoskodjék!

A gummitalp

hárommannyi ideig eltart, mint a bőrtalp és sarok, eltekintve elismert óriási előnyeitől.

Cipőre, csizmára, ha annak talpa már elviselt, esetleg lyukas is, új gummitalp és sarokkal ellátva 5 korona.

Takarékoskodjék!

Sárcipők

javitása (vulkanizálás) forrasztás útján. Kizárólag **forró uton** való vulkanizálás.

Mindenfajta tömlők és csövek ha rozszak, ismét használhatóvá válhatnak. — Pneumatik javítások és új antiderapant felvulkanizálás.

Automobil és kocsipneumatik javítása.

„AUTOMOBILIA”

ELSŐ MAGYAR PNEUMATIK JAVÍTÓ-MŰHELY
VII., Vörösmarty-u. 20. (KEMÉNY és FISCHEL)
TELEFON 05—08.

Vizmentes olajköpenyek

övel és lovagló sliccel.

▲ legjobb védekezés szél és vihar ellen.

III. minőségű, kámzsával 9 márka.

II. minőségű, kámzsával 11 márka.

I. minőségű, kámzsával 15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

Az 5 évvel ezelőtt szállított 600 körgallér és köpönyeg minden tekintetben megelégedésemre szolgált, mert vízhatlanságukat és tartósságukat tökéletesen megtartották.

Berlin-Moabit, május havában
C. BOLLE.

Hibernia kohó köpenyek kitűnően beváltak.

Loden ruhák.				Kocsi- és lótarakók.				Auto-ruhák.			
Csatornajáró gummi csizmák				Körgallérok							
80 90 100 cm. hosszú				75 80 90 100 110 120							
párja 30 34 37 márka				márka 6,50, 6,75, 7,50, 8,50 9,75, 11,50							

FERD. JAKOB Köln H.

1909. évi 2666. szám.

P á l y á z a t.

A nagyméltóságú m. kir. Pénzügyministerium 1909. évi június hó 14-én kelt 63.143. számú magas rendeletében nyert felhatalmazás alapján, a marosujvári m. kir. főbányahivatalnál kinevezés folytán üresedésbe jött s a X. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott, egyezerhatszáz (1600) korona fizetéssel, természetbeni lakással, vagy annak hiányában törvényszerű lakáspénzzel, ötvennégy (54) ürköbméter tűzifa és 112 kilogramm sójárandósággal javadalmazott kezelőtiszt, esetleg az ezen kinevezés folytán üresedésbe jövő, XI. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott Egyezer (1000) korona fizetéssel, természetbeni lakással, vagy ennek hiányában törvényszerű lakáspénzzel, negyvenegy (41) ürköbméter tűzifa és 84 kilogramm sójárandósággal javadalmazott kezelősegéd tiszt állásra, melyek mindenikével még az 1904. évi I. és az 1906. évi IX. törvénycikkkel biztosított személyi pótlékokra való igényjogosultság is egybe van kötve, ezennel pályázat hirdetik.

Pályázóktól megkívánatik az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ában előirt elméleti képzettség, továbbá a fogalmazás és irodakezelésben való teljes jártasság, valamint a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban tökéletes bírása.

A kellően felszerelt pályázati kérvények egy koronás bélyeggel ellátva az illető előljáró hatóságok, állami szolgálatban nem állók részéről pedig, kik egészségi állapotukról közhatalos orvosi bizonylatot is tartoznak bemutatni, az illetékes főispán, vagy polgármester útján, jelen pályázatnak a „Pénzügyi Közlöny“-ben való megjelenésétől számított négy (4) hét alatt a nagyméltóságú m. kir. Pénzügyministeriumhoz intézve, ezen m. kir. főbányahivatalhoz nyújtandók be.

Végül megjegyeztetik, hogy elkésve érkezett, vagy szabályszerűen fel nem szerelt kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Marosujvár, 1909. június hó 22-én.

M. kir. főbányahivatal.

175597. Magyar Kir. Államvasutak Igazgatósága.
Menetrendmódosítás a kisterenye-kisujzállási vonalon.

Folyó évi július hó 15-től kezdve a kisterenye-kisujzállási vonalon jelenleg Hevestől Kálkápólnáig közlekedő és Hevesről este 7 óra 20 perckor induló vegyesvonat forgalmon kívül helyeztetik, ellenben Pusztataskony, Abádszaloktól Kál. Kápolnáig egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba.

E vonal Pusztataskony-Abádszalokról reggel 4 óra 48 perckor fog indulni és Kál. Kápolnára reggel 6 óra 35 perckor érkezni, hol csatlakozást talál a Kál. Kápolnáról reggel 6 óra 51 perckor Miskolcz felé induló személyszállító tehervonathoz.

Az ellenirányban pedig a jelenleg Kál. Kápolnától Hevesig közlekedő és Kál. Kápolnáról délután 5 óra 29 perckor induló vegyesvonat forgalma Pusztataskony Abádszalokig kiterjesztetik és oda 7 óra 14 perckor érkezik.

A részletes menetrendre nézve a ki függeszett hirdetések nyújtanak bővebb felvilágosítást.

Budapest. 1909. június hó 25-én.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

**Magyar Királyi Államvasutak.
Üzletvezetőség Kolozsvárt.**

22194. Ko. üv. szám. 1909.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a kezelésünkben levő fogaras--brassói helyi érdekű vasuton beállott földcauszamlás miatt Ósinka és Fekete-halom állomások között az összes forgalom bizonytalan időre beszüntetve van. A fekete-halom--brassói vonalrészén a pálya helyreállításáig csakis az 5921., 5922., 5923. és 5924. sz. vonatok tartanak forgalomban, míg a fogaras--ósinkai vonalrészén az összes forgalom fentartatik.

Kolozsvári üzletvezetőség.

PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök irodája:

NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögöléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómunkák fektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányazemek időnkénti megtekintését és ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMOTIVOK ÉS
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKALÓGÉPEK

= EGYED =
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** BUDAPEST
V. VÁCI-UT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

SSCHULTE-STEINBERG HUGÓ földbirtokos és gyáros DÜRENBEN, mint a 36832. számú és „Eljárás kohósításra alkalmas brikketek előállítására” című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatba vétele céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni. — Bővebb felvilágosítás nyerhető:

Dr. Wirkmann József, Meller Ernő és Bérczi Róbert

hites szabadalmi ügyvivők irodájában

Budapest, VII., Erzsébet-körut 28. szám.

Mangánércz eladás.

Nagyméltóságu gróf **Wenckheim Frigyes** ur borossebesi uradalmában mintegy 700 tonna 32—40% mangán-ércz kerül eladásra f. évben 32 korona vételár mellett a borossebesi állomáson átadva.

Az ércz a telepeken is megtekinthető. Kérdésekkel tessék megkeresni a következő czímet:

Uradalmi jószágfelügyelőség

Borossebes (Arád megye.)

Megkövesítő festék

„SAXOGÉN“

az egyedüli szer, mely a levegő vagy kémiai befolyástól teljesen mentessé teszi, a kő, téglá, cement, mész, fa vagy érczet stb., habár azok a szabadban vagy vízben vannak is. Nedves vagy salétromos falazatokat, lakásokat teljesen és tartósan szárazzá teszi a

megkövesítő festék „SAXOGÉN“.

Nedves diszitéseket nem szükséges levakartatni; elegendő, ha azt 2—3-szor befestjük, mi teljesen megfelel az állandóan szárazzá maradásnak. 1 kg. megkövesítő festék „SAXOGÉN“ 6—7m² bemázolásra elegendő. Ezért a legjobb és legolcsóbb szer nedves lakások szárazzá tételére. Legjobb fedőanyag párkányzatok (Facade) részére, melyek leginkább vannak kitéve a zivataroknak. Elhibázhatatlan és verseny nélkül áll a vas elrozsdásodása ellen, a nélkül, hogy azt gyakrabban kellene bemázolni. Legjobb óvszer a fa rothadása ellen, a fát nem szükséges carbolineummal pácolni. A megkövesítő festék „SAXOGÉN“ egyedül valódi csak

WEISKOPF FERENC-nél, Reichenberg, Wiener-Strasse 69. — Utánzásoktól óvakodjunk.

Viszonteladók kérjenek különleges ajánlatot.

Próbaként 5 kilós csomagok 5 korona 20 fillér előzetes megküldése után küldetnek szét. Utánvételes küldemények csakis 50 kilogrammos rendelésen felül eszközöltetnek, ezen aluli mennyiségnél az összeg előre küldendő be.

Olvasható és lehetőleg német levelezés kéretik.

ALAPITOTTÁK:

AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Sürgőnyczim „Noris“

ENGEL KÁROLY

— CÉGTULAJDONOS: —

ALAPITOTTÁK:

AZ 1888-İK ESZTENDŐBEN

Telefon-szám 12—36

DR. HOLITSCHER PÁL GÉPÉSZMÉRNÖK, BUDAPEST, VI., NAGY JÁNOS-UTCA 3

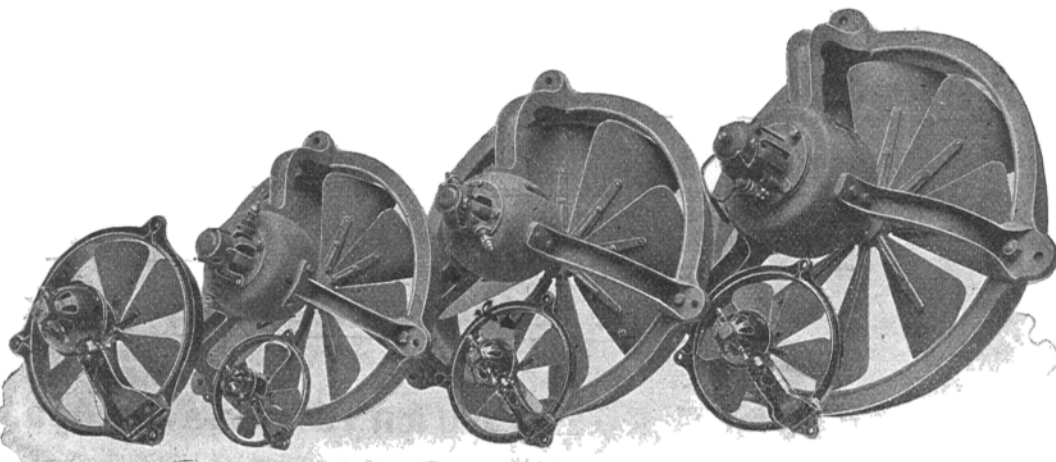
Elektromosan hajtott szellőztetők.

Szállítok asztali, fali, mennyezet-szellőztetőket, bányaventilátorokat, lassan járó csavarszellőztetőket.

Asztali és faliszellőztetőket állandóan nagy mennyiségben raktáron tartok.

Érdeklődőknek készséggel küldöm szellőztetőkről szóló 13. sz. árjegyzékfüzetemet.

Specziális szellőztetőkről kérésre ár-ajánlattal szolgálók.

Lassan járó csavarszellőztetők.

